

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश यांचे कार्यालय, सोलापूर.

केंद्र शासनाचा माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५ च्या कलम ४ (ख)
नुसार जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर बाबत माहिती.

बाब क्रमांक : १:— सोलापूर येथील सार्वजनिक प्राधिकरणाच्या कामाचा व
कर्तव्याचा तपशिल

- अ. सार्वजनिक प्राधिकरणाचे नांव व : जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर,
पत्ता. जिल्हा सोलापूर.
- ब. कार्यालय प्रमुख : प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश,
सोलापूर.
- क. कोणत्या खात्याच्या अंतर्गत हे : विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई ३२
कार्यालय आहे.
- ड. कामाचा अहवाल कोणत्या : उच्च न्यायालय, मुंबई — ३२.
कार्यालयाकडे सादर केला जातो.
- इ. सोलापूर जिल्हा व सत्र न्यायालय:
अंतर्गत असणारे सत्र विभाग,
दिवाणी न्यायालये, व.स्तर व
दिवाणी न्यायालये, क.स्तर यांची
स्थानिक व तालुकानिहाय असलेली
न्यायालये/कार्यालये यांची
माहिती व त्यांच्या कार्यक्षेत्रा.

अ) सोलापूर जिल्हा व सत्र न्यायालय:—आजमितीस सोलापूर स्थानिक
(मुख्यालय) मुख्यालयाच्या ठिकाणी खालील
न्यायालये कार्यरत आहेत.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश	१
२	जिल्हा न्यायाधीश व अति.सत्र न्यायाधीश	४
३	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश व अति.सत्र न्यायाधीश	२
४	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर	४
५	मुख्य न्यायदंडाधिकारी	१
६	सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१५
७	अतिरीक्त सह दिवाणी न्यायाधीश क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	२

सोलापूर येथील जिल्हा व सत्र न्यायालयातील अपीलिय व सत्र विभागाच्या कामकाजाची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र सोलापूर शहर, उ. सोलापूर, द.सोलापूर, अक्कलकोट, मोहोळ, करमाळा, माढा, मोहोळ व बार्शी या महसूली तालुक्यांकरिता आहे.

सोलापूर येथील दिवाणी न्यायालय, व.स्तर या न्यायालयांची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र सोलापूर शहर, द.सोलापूर, उत्तर सोलापूर, अक्कलकोट, मोहोळ या महसूली तालुक्यांकरिता आहे.

सोलापूर येथील दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी यांचे न्यायालयांची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र सोलापूर शहर, दक्षिण सोलापूर, उत्तर सोलापूर या महसूली तालुक्यांकरिता आहे.

ब) पंढरपूर सत्र विभाग :-

पंढरपूर येथे विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडील अधिसूचना क्रमांक CRC 3288/1145/(131)-(i)-XVI, दिनांक ३१/८/१९८९ नुसार दिनांक १/१०/१९८९ पासून पंढरपूर, मंगळवेढा, सांगोला व माळशिरस या तालुक्याकरिता एक सत्र विभाग स्थापन करणेत आलेला होता आणि तेथील अपर जिल्हा व सत्र न्यायालयाची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र पंढरपूर, मंगळवेढा, सांगोला व माळशिरस या महसूली तालुक्यापुरती

:३:

मर्यादित होती, तसेच पंढरपूर येथे विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडील अधिसूचना क्रमांक CRC 3288/1145/(131)-(i)-XVI, दिनांक ३१/८/१९८९ नुसार दिनांक १/१०/१९८९ पासून दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर, या न्यायालयाची स्थापना झालेली होती व सदरहू न्यायालयाची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र पंढरपूर, मंगळवेढा, सांगोला व माळशिरस या महसूली तालुक्यांपुरती मर्यादित होती आणि दिवाणी न्यायालय, क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी या न्यायालयांची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र पंढरपूर तालुका अशी आहे.

तथापि, दिनांक १८/१२/२००४ पासून माळशिरस तालुक्यासाठी स्वतंत्र सत्र विभाग स्थापन करण्यात आलेला आहे.

आजमितीस पंढरपूर येथे खालीलप्रमाणे न्यायालये कार्यरत आहेत.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	जिल्हा न्यायाधीश—१ व अति.सत्र न्यायाधीश	१
२	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश—१ व अति.सत्र न्यायाधीश	१
३	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर	२
४	सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	७

क) माळशिरस सत्र विभाग :-

माळशिरस येथे विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडील अधिसूचना क्रमांक CRC 3298/(340/98)-XI, दिनांक ०९/१२/२००४ नुसार दिनांक १८/१२/२००४ पासून माळशिरस या महसूली तालुक्याकरिता एक सत्र विभाग स्थापन झाला असून तेथील अपर जिल्हा व सत्र न्यायालयाची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र माळशिरस या महसूली तालुक्यापुरती मर्यादित आहे. तसेच माळशिरस येथे विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडील अधिसूचना क्रमांक CRC 3298/(340/98)-XI, दिनांक ०९/१२/२००४ नुसार दिनांक १८/१२/२००४ पासून दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर, या न्यायालयाची स्थापना झालेली असून सदरहू न्यायालयाची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र माळशिरस या महसूली तालुक्यांपुरती मर्यादित आहे आणि दिवाणी न्यायालय, क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी या न्यायालयांची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र माळशिरस तालुका अशी आहे.

माळशिरस येथे आजमितीस खालीलप्रमाणे न्यायालये कार्यरत आहेत.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	जिल्हा न्यायाधीश-१ व अति.सत्र न्यायाधीश	१
२	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर	१
३	सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	३

ड) बार्शी :-

बार्शी येथे विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचेकडील अधिसूचना क्रमांक CRC 2292/(413/98)-(I)-XI, दिनांक २२/०८/२००२ नुसार दिनांक २४/०८/२००२ पासून दिवाणी न्यायाधीश,व.स्तर, या न्यायालयाची स्थापना झालेली असून सदरहू न्यायालयाची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र बार्शी, करमाळा, माढा या महसूली तालुक्यांपुरती मर्यादित आहे. बार्शी येथे सध्या खालीलप्रमाणे दिवाणी न्यायाधीश,व. स्तर यांचे न्यायालय कार्यरत आहे.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर	२

इ) बार्शी, मोहोळ, माढा, सांगोला, मंगळवेढा, अक्कलकोट, करमाळा या तालुक्यांच्या ठिकाणी खालीलप्रमाणे न्यायालये कार्यरत आहेत.

अ. नं.	तालुक्याचे ठिकाण	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	बार्शी	१. सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		२. २रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		३. ३रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
२	मोहोळ	१. दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१

अ. नं.	तालुक्याचे ठिकाण	न्यायालयाचे नांव	संख्या
		२. सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		३. २रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
३	माढा	१. दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		२. सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
४	सांगोला	१. दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		२. सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		३. २रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
५	मंगळवेढा	१. दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
६	अक्कलकोट	१. दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		२. सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
७	करमाळा	१. दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१
		२. सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी	१

वर नमूद केलेल्या सर्व न्यायालयांची कार्यकक्षा व न्यायिक अधिकार क्षेत्र त्या त्या तालुक्यांपुरती मर्यादित आहे.

फ. ध्येय/धोरण :कायद्यातील तरतुदीनुसार न्याय देणे.

:६:

ग. प्रत्यक्ष कार्य :दिवाणी व फौजदारी प्रकरणे तसेच मोटार अपघात प्रकरणात न्यायनिर्णय करणे.याशिवाय विधी सेवा प्राधिकरणा मार्फत गरजू व गरीब पक्षकारास मोफत कायदेविषयक सल्ला व सहाय्य देणे.

ह. स्थावर मालमत्ता (येथे प्राधिकरणाची जमीन/इमारत आणि अन्य स्थावर मालमत्तेचा तपशिल.) :

सोलापूर येथे जिल्हा व सत्र न्यायालय आणि दिवाणी व फौजदारी न्यायालय अशा दोन स्वतंत्र इमारती आहेत तसेच जलदगती न्यायालयासाठी एक इमारत आहे. या सर्व इमारती जिल्हा न्यायालयाचे आवारात असून त्यांची मालकी जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर या कार्यालयाची आहे. त्यामध्ये खालीलप्रमाणे न्यायालये कार्यरत आहेत.

१) जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर. :—जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर या इमारतीमध्ये कार्यरत असलेली न्यायालये.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, सोलापूर.	१
३	जिल्हा न्यायाधीश २ व अति. सत्र न्यायाधीश, सोलापूर	१
४	जिल्हा न्यायाधीश ३ व अति. सत्र न्यायाधीश, सोलापूर	१
५	जिल्हा न्यायाधीश ४ व अति. सत्र न्यायाधीश, सोलापूर	१
६	सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
७	२ रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
८	४ थे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
९	७ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
१०	८ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
११	९ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
१२	१० वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
१३	१२ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
१४	१३ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१
१५	१४ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	१

२) जलदगती न्यायालय इमारत, सोलापूर :-

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	जिल्हा न्यायाधीश १ व अति. सत्र न्यायाधीश, सोलापूर	१
२	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश १ व अति. सत्र न्यायाधीश, सोलापूर	१
३	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश २ व अति. सत्र न्यायाधीश, सोलापूर	१
४	अतिरीक्त सह दिवाणी न्यायाधीश व न्यायादंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	
५	अतिरीक्त सह दिवाणी न्यायाधीश व न्यायादंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर	

अ.क्र. ४ व ५ वर निर्देशीत न्यायालय दिनांक ०१/०७/२०१३ पासून उत्तान प्रशिक्षण केंद्र, ठाणे येथे **Induction Training** करिता नेमणूकीस आहेत. सध्या नमूद न्यायाधीश यांना निजी कक्ष पुरविण्यात आले आहेत.

३) दिवाणी व फौजदारी न्यायालय, सोलापूर.:- दिवाणी व फौजदारी न्यायालय, सोलापूर या इमारतीमध्ये कार्यरत असलेली न्यायालये.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर, सोलापूर	१
२	सह दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर, सोलापूर.	१
३	२ रे सह दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर, सोलापूर.	१
४	३ रे सह दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर, सोलापूर.	१
५	४ सह दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर, सोलापूर.	
६	मुख्य न्यायदंडाधिकारी, सोलापूर.	१
७	३ रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर.	१
८	५ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर.	१
९	६ वे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सोलापूर.	१

सोलापूर येथील दारूबंदी न्यायालयाचे कामकाज दिवाणी व फौजदारी न्यायालयाचे लगत असलेल्या स्वतंत्र इमारतीमध्ये चालते. याव्यतिरिक्त सोलापूर शहरात सोलापूर महानगरपालिकेच्या इमारतीमध्ये म्युनिसिपल न्यायालयाचे कामकाज चालते.

३) सोलापूर मुख्यालयाचे ठिकाणी न्यायिक अधिका—यांसाठी अधिनस्त (Assigned Residential Quarter) शासकीय निवासस्थाने खालीलप्रमाणे उपलब्ध आहेत.

अ. नं.	अधिका—यांचा हुद्या	निवासस्थानाचे नांव	संख्या	निवासस्थानाचा पत्ता
१	प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश	कस्तुरी	१	गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
२	जिल्हा न्यायाधीश—१	पूजा	१	गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
३	जिल्हा न्यायाधीश—२	श्रध्दा	१	कुमठा नाका, सोलापूर
४	जिल्हा न्यायाधीश—३	मालकंस	१	न्यायाधीश निवास, गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
५	जिल्हा न्यायाधीश—४	मधुकंस	१	न्यायाधीश निवास, गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
५	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश—१	भक्ती	१	न्यायाधीश निवास, कुमठा नाका, सोलापूर.
६	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश—२	चंद्रकंस	१	गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
७	सह दिवाणी न्यायाधीश व. स्तर, मुख्यन्यायदंडाधिकारी, २ रे व ३ रे सह दिवाणी न्यायाधीश व.स्तर	रागेश्री १ ते ४	४	न्यायाधीश निवास, गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
८	दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर, सह दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर, ९ वे आणि ११ वे सह दिवाणी न्यायाधीश क.स्तर,	प्रसाद १ ते ४	४	न्यायाधीश निवास, कुमठा नाका सोलापूर
९	५ वे, ८ वे, १० वे आणि १२ वे सह. दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर, सोलापूर	बागेश्री १ ते ४	४	न्यायाधीश निवास, गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.
११	२ रे, ३ रे, ६ वे, ७ वे, १३ वे आणि १४ वे सह. दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर, सोलापूर	सुरश्री १ ते ६	६	न्यायाधीश निवास, गांधीनगर, सिव्हील लाईन्स, सोलापूर.

सदरहू निवासस्थानांच्या इमारतींची मालकी जिल्हा व सत्र न्यायालयाची आहे. अधिनस्त निवासस्थानाव्यतिरिक्त जिल्हा न्यायाधीश—१ हे न्यायिक अधिकारी कॉमन पूल क्वार्टर्स मध्ये राहणेस आहेत.

४)पंढरपूर येथील अपर जिल्हा व सत्र न्यायालयाची इमारत भाडेतत्त्वावरील आहे व सदरहू इमारतीमध्ये खालीलप्रमाणे न्यायालये कार्यरत आहेत.

अ.नं.	न्यायालयाचे नांव	संख्या
१	जिल्हा न्यायाधीश—१ व अति. सत्र न्यायाधीश, पंढरपूर	१
२	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश—१ व अति.सत्र न्यायाधीश, पंढरपूर	१
३	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर, पंढरपूर	२
४	सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर, पंढरपूर	३

तसेच पंढरपूर येथील कनिष्ठ स्तर न्यायालयासाठी न्यायालयाची स्वतंत्र इमारत असून त्यामध्ये एकूण ४ न्यायालये कार्यरत आहेत.

पंढरपूर येथील सर्व न्यायालयांचे एकाच इमारतीत कामकाज चालणेचे दृष्टीने पंढरपूर येथील जमीन गट नं. ४० चा कब्जा जिल्हा न्यायालयामार्फत घेणे आलेला असून, सदर जागेवर न्यायालयीन इमारत व न्यायाधीश निवासस्थाने बांधणेकरीता नकाशे व अंदाजपत्रके हे २ प्रतीत या कार्यालयाची संमती देवून आवश्यक त्या मंजूरीसाठी दि. २४/१०/२००८ रोजी शासनाकडे सादर केले आहेत. त्याअन्वये महाराष्ट्र शासन विधी व न्याय विभाग मंत्रालय, मुंबई, यांचा शासन निर्णय क्रमांक सीसीबी—३२०९/९८/प्र.क्र.१६/का.१३,दिनांक २८/५/२००९ अन्वये रक्कम रु. ८,५९,९४,७००/—इतक्या अंदाजित खर्चाच्या कामास प्रशासकीय मान्यता मिळालेली आहे. तदनंतर, अधिक्षक अभियंता,सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, सोलापूर यांचेपत्रक्रमांक एसओएल/पीडब्ल्यूसी/प्रकल्प — १/७३५२/२०१२,दिनांक ११/७/२०१२ अन्वये पंढरपूर येथील सदर न्यायालयीन इमारतीचे सुधारीत अंदाजपत्रक रक्कम रुपये १८५४.३७ लक्ष प्रशासकीय मंजूरी होणेकामी पुढील योग्य त्या कार्यवाहीस्तव या कार्यालयास प्राप्त झाले. या कार्यालयाने ना. उच्च न्यायालय, मुंबई यांचे मार्फत प्रधान सचिव व विधी परामर्शी, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांना पत्र क्रमांक प्रशा./ड—१/५१९२/२०१२, दिनांक २०/७/२०१२ अन्वये

पुढील कार्यवाहीस्तव अग्रेषित केले आहे. पंढरपूर येथील नवीन न्यायालयीन इमारतीचे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे.

पंढरपूर येथील तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश—१, दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर, सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व २ रे सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे न्यायिक अधिकारी शासकीय निवासस्थानात वास्तव्यास आहेत आणि जिल्हा न्यायाधीश—१, सह दिवाणी न्यायाधीश, व. स्तर, ३रे सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर ते ७ वे सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे खाजगी भाडे तत्वावर घेतलेल्या निवासस्थामध्ये वास्तव्यास आहेत.

५) माळशिरस येथे अपर जिल्हा व सत्र न्यायालय व दिवाणी न्यायालय, व.स्तर न्यायालयाची एक स्वतंत्र व दिवाणी न्यायालय, क.स्तर न्यायालयाची एक स्वतंत्र अशा इमारती असून दिवाणी न्यायालय, क.स्तर न्यायालयाचे इमारतीमध्ये एकूण ३ न्यायालये कार्यरत आहेत.

माळशिरस, जि: सोलापूर येथे नवीन न्यायालयाचे इमारती करिता कृष्णा खोरे विकास महामंडळाची जागा उपलब्ध करून देणेबाबत मा. मंत्री जलसंपदा (कृष्णा खोरे पाटबंधारे महामंडळ) यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २१/०२/२०१३ रोजी बैठक संपन्न झाली असून सदर बैठकीत माळशिरस, जि : सोलापूर येथील न्यायालयाच्या इमारतीसाठी तसेच न्यायाधीश निवासस्थानासाठी महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांची जागा उपलब्ध करून देणेबाबत निर्णय झाला आहे.

माळशिरस येथील न्यायालयीन इमारत व न्यायाधीश निवासस्थान यासाठी आवश्यक असणा—या जमीनीच्या संपादनाचा प्रस्ताव जिल्हाधिकारी, सोलापूर कार्यालयामार्फत महाराष्ट्र कृष्णा खोरे विकास महामंडळ, पुणे यांचेकडे तातडीने सादर करण्यात यावा असे शासनाचे सह सचिव, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांनी पत्र क्र. भूसंपा—०९०८/७४३/प्र. क्र.२२५/का—११ दिनांक २९/०५/२०१३ अन्वये मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांना कळविले आहे. सदरचे भू संपादनाचे प्रकरण मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांचेकडे प्रलंबित आहे.

माळशिरस येथील जिल्हा न्यायाधीश—१, दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर आणि सह व २रे सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे शासकीय निवासस्थानात वास्तव्यास आहेत आणि ३रे सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे खाजगी भाडे तत्वावर घेतलेल्या निवासस्थामध्ये वास्तव्यास आहेत.

६) बार्शी येथील दिवाणी न्यायालय, व.स्तर न्यायालयाची इमारत ही भाडेतत्वावर असून तेथे दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर यांचे न्यायालय कार्यरत आहे. तसेच दिवाणी न्यायालय, क.स्तर न्यायालयाची स्वतंत्र इमारत असून त्यामध्ये ३ दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व १ सह दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर अशी एकूण ४ न्यायालये कार्यरत आहेत. बार्शी येथे नवीन न्यायालयीन इमारतीसाठी व कर्मचारी निवासस्थानासाठी गट नं. १०८८/११-अ, क्षेत्र हे ४-२० आर ही मिळकत/खुली जागा दि. २९/९/१९९५ रोजी न्याय खात्याचे ताब्यात मिळालेली आहे. मा.उच्च न्यायालय, मुंबई, यांचेकडील पत्र क्र. बी(डब्ल्यू) ६०४०/१९७८, दि. २१ फेब्रुवारी २०११ अन्वये सदयस्थितीत न्यायालयास आवश्यक असणा-या बाबी विचारात घेवून पुन्हा नकाशे व अंदाज पत्रके तयार करून सादर करणेसाठी मा. अधीक्षक अभियंता सार्वजनिक बांधकाम मंडळ, सोलापूर, यांना दि. २९/४/२०११ रोजी कळविले आहे. संबंधीत सार्वजनिक बांधकाम विभागाकडून अद्याप नकाशे व अंदाजपत्रके पुढील कार्यवाही करिता या कार्यालयास प्राप्त झालेली नाहीत. बार्शी येथील सह दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर, व २ रे सह दिवाणी न्यायाधीश, क. स्तर यांचेकरीता अभिहस्तांकित शासकीय निवासस्थाने आहेत परंतु सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर यांना सदरची निवासस्थाने निवासाकरीता वाटप करण्यात आलेली आहेत. दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर, यांचेकरीता असलेल्या नगरपालिका बार्शी यांचे मालकीचे महात्मा गांधी शॉपिंग सेंटर येथील निवासस्थान हे भाडेतत्वावर दिनांक १/०९/२००० रोजी घेण्यात आले होते. सदरचे निवासस्थान न्यायिक अधिकारी यांना राहण्यास गैरसोयीचे असल्यामुळे महाराष्ट्र शासन, विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई शासन निर्णय क्रमांक : सीआरसी-०८११/७४२/प्र.क्र. १०९/का-११ दिनांक ७ फेब्रुवारी, २०१३ अन्वये मुख्याधिकारी, नगर परिषद, बार्शी, जि: सोलापूर यांना परत करण्यास मान्यता देण्यात आले वरून परत करण्यात आले आहे. २ रे सह दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर व ३ रे सह दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर, बार्शी हे खाजगी भाडे तत्वावर घेतलेल्या निवासस्थामध्ये वास्तव्यास आहेत.

७) सांगोला येथील आरक्षण क्र. ४३/अ, क्षेत्र हे १-४३ आर व गावठाणातील आरक्षण क्र. ४४, क्षेत्र हे. ०-४७ आर. असे एकूण हे १-९३ आर क्षेत्र मिळकतीचा ताबा न्याय खात्याकडे असून सदर जागेवर

नवीन न्यायालयीन इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. व सदर नवीन इमारतीमध्ये ३ दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर, या न्यायालयांचे न्यायालयीन कामकाज चालू आहे. सांगोला येथील दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर हे शासकीय निवासस्थानात वास्तव्यास असून २ रे सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर, हे खाजगी भाडे तत्वावर घेतलेल्या निवासस्थामध्ये वास्तव्यास आहेत.

८) मोहोळ येथे न्यायालयाची स्वतंत्र इमारत असून त्यामध्ये तीन न्यायालये कार्यरत आहेत व तेथील दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर हे शासकीय निवासस्थानामध्ये वास्तव्यास आहेत तसेच सह दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व २रे सह दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे खाजगी भाडे तत्वावर घेतलेल्या निवासस्थामध्ये वास्तव्यास आहेत.

९) मंगळवेढा येथे न्यायालयीन इमारतीत एक दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तरहे न्यायालय कार्यरत आहे. मंगळवेढा येथील भूखंड सि. स. नंबर २७१ पैकी आरक्षण नंबर५४ चे क्षेत्र ०.८६ आर = ४७० चौ. मी. या जागेचा कब्जा दिनांक१६/१०/१९९५रोजी मिळाला आहे. महाराष्ट्र शासन , विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई, यांचा शासन निर्णय दिनांक २८ जानेवारी,२०११ अन्वये मंगळवेढा येथे न्यायालयीन ईमारत बांधण्याच्या रूपये २,७९,९८,६७१/—इतक्या अंदाजित खर्चाच्या कामास प्रशासकिय मान्यता मिळालेली आहे. सदर न्यायालयीन इमारतीचा कोनशिला समारंभ दिनांक २५/१२/२०११ रोजी संपन्न झाला आहे. मंगळवेढा नविन न्यायालयीन इमारतीचे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे. मंगळवेढा येथे दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे शासकीय निवासस्थानात वास्तव्यास आहेत.

१०) माढा येथे न्यायालयीन इमारतीमध्ये दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर व सह. दिवाणीन्यायाधीश क. स्तर अशी दोन न्यायालये कार्यरत आहेत. माढा येथील सध्या अस्तित्वातअसलेल्या न्यायालयाच्या लगत गट नंबर ३५९/१ अ, ६ हे. १२ आर.या जागेत नविन न्यायालयीन इमारत बांधणेसाठी महाराष्ट्र शासन , विधी व न्याय विभाग,मंत्रालय, मुंबई,यांचा शासन निर्णय दिनांक २२ एप्रिल, २०१० अन्वये माढा येथे न्यायालयीन इमारतबांधण्याच्या रूपये २,२६,३५,८७२/—इतक्या अंदाजित खर्चाच्या कामास प्रशासकिय मान्यता मिळालेली आहे. कार्यकारीअभियंता,सार्वजनिक बांधकाम विभाग,क्रमांक २, सोलापूर, यांचे दिनांक३१/०५/२०१३ रोजीचे मासिक प्रगती अहवालामध्ये नवीन न्यायालयीन इमारतीचे काम पूर्ण झाले आहे असे नमूद केले आहे.

माढा येथे दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व सह. दिवाणी न्यायाधीश क. स्तर हे शासकीय निवासस्थानात वास्तव्यास आहेत.

११) अक्कलकोट येथे दिवाणी न्यायाधिश कनिष्ठ स्तर हे न्यायालय कार्यरत आहे.मौजे अक्कलकोट येथील गट नंबर ७०८/१/ए/१ पैकी २ हे. जागा नविन न्यायालयीन इमारत व न्यायीक अधिकारी यांच्या निवासस्थानासाठी आरक्षित करून सदर जागेचा रितसरकब्जा विधी व न्याय खात्यास दयावा असे मा. जिल्हाधिकारी, सोलापूर यांना या कार्यालयाचे पत्र क्रमांक प्रशा./ड-५/२०३४/२००५, दिनांक ३/३/२००५ अन्वये कळविले आहे. सहा. संचालक, नगर रचना, सोलापूर यांनी त्यांचेकडील पत्र क्रमांक जा.मा./ग.नं. ७०८ पै/अ.कोट/ससंनर सो/१३६७, दिनांक २८/९/२०१० चे पत्रान्वये विकास योजनेमध्ये आ.क्र. ६७ ज्युडिशियल डिपार्टमेंट (ग. नं. ७०८ अंतर्गत) करीता जमीन आरक्षित ठेवण्यात आलेली आहे असे दिवाणी न्यायालय क. स्तर अक्कलकोट यांना कळविलेले आहे. मा. जिल्हा अधिक्षक, भूमी अभिलेख, सोलापूर यांनी त्यांचेकडील दिनांक १८/१०/२०११ रोजी अक्कलकोट येथील गट नंबर ७०८ या जमिनीत नियोजित न्यायालयासाठी राखीव असलेल्या जागेचा मोजणी नकाशा सादर करणेबाबत उपअधिक्षक, भूमी अभिलेख,अक्कलकोट यांना कळविले आहे.

अक्कलकोट येथे दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर हे शासकीय निवासस्थानात वास्तव्यास आहेत.

१२) करमाळा येथील सि.स.नं. ३९२२, क्षेत्र हे १-१६ आर या मिळकतीचा ताबा न्याय खात्याकडे असून सदर जागेवर नवीन न्यायालयीन इमारतीचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे व नवीन इमारतीमध्ये दिवाणी न्यायाधिश क. स्तर व सह. दिवाणी न्यायाधिश क. स्तर अशी दोन न्यायालये कार्यरत आहेत.

करमाळा येथे दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर यांचेकरीता शासकीय निवासस्थान असून सदर निवासस्थानात दिवाणी न्यायाधिश क. स्तर हे वास्तव्यास आहेत आणि सह दिवाणी न्यायाधिश क. स्तर हे भाडेतत्वावर असलेल्या खाजगी निवासस्थानात वास्तव्यास आहेत.

:१५:

ई. कार्यालयाची वेळ व दूरध्वनी क्र. :१. न्यायिक अधिकारी व कर्मचा—यांकरिता /ई मेल पत्ता. कार्यालयाची वेळ :— सकाळी १०.३० ते सायंकाळी ६.०० वाजेपावेतो.
२.दूरध्वनी क्रमांक ०२१७—२६२७०७७
३. ई मेल पत्ता :— mahshodc@mhstate.nic.in

ज. साप्ताहिक सुट्टी : रविवार तसेच प्रत्येक महिन्याचा दुसरा व चौथाशनिवार या दिवशी कार्यालयास सुट्टी असते. तथापि सदर सुट्ट्यात लोकन्यायालये,शिबिरे व न्यायिक अधिकारी यांची कार्यशाळा असे कार्यक्रम राबविले जातात.

बाब क्रमांक २ : अधिका—यांचे व कर्मचा—यांचे अधिकार व कर्तव्ये.

१. प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश :
१. जिल्हा न्यायालयांतर्गत तालुका, जिल्हा स्तरावरकार्यरतन्यायालयांचे कामकाजावर देखरेख करणेबाबतप्रशासनीक अधिकार.
  २. दहालाखापर्यन्तची आर्थिक मूल्य मर्यादा असलेल्या प्रकरणामधील दिवाणी न्यायाधीश,क.स्तर व दिवाणी न्यायाधीश व. स्तर यांनी दिलेल्या न्यायनिर्णय व हुकूमनाम्याच्या विरूध्दची अपीलाची प्रकरणेसुनावणी अंती न्यायनिर्णय देवून निकाली काढणे.
  ३. न्यायदंडाधिकारी यांचेकडून वर्ग होवून आलेल्या सत्र खटल्यात पुराव्याअंती न्यायनिर्णय देणे.
  ४. मोटार अपघात दावे न्यायाधिकरणाचे अध्यक्ष/पदसिध्द सदस्य म्हणून काम पहाणे तसेच दाखल झालेल्या मोटार अपघात नुकसान भरपाईच्या प्रकरणांचा सुनावणी अंती न्यायनिर्णय करणे

: १६ :

५. अध्यक्ष, जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण म्हणून मोफत कायदेविषयक सल्ला देणे व मार्गदर्शन करणे, त्याकरिता शिबीरांचे योजन करणे तसेच दुर्बल घटकातील व्यक्तींना कायदेविषयक प्रकरणात मोफत अधिवक्त्याच्या सेवा उपलब्ध करून देणे.
  ६. लवाद व समेट अधिनियम (Arbitration & Conciliation Act) चे प्रकरणात न्यायनिर्णय देणे, गार्डीयन अँड वॉर्डस अँक्टखालील प्रकरणात न्यायनिर्णय देणे.
  ७. मानवी हक्क अधिनियम या कायद्यांतर्गत दाखल झालेल्या प्रकरणात न्यायनिर्णय देणे.
  ८. दखलपात्र व अदखलपात्र गुन्ह्यातील प्रकरणामध्ये न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी यांनी न्यायनिर्णय करून निर्दोष घोषित करणेत आलेल्या आरोपीविरूद्धची सरकार पक्षाचे वतीने दाखल करणेत आलेली अपील चालविणे व त्यामध्ये सुनावणीअंती न्यायनिर्णय देणे.
२. जिल्हा न्यायाधीश—१/२/३/४ : १. न्यायदंडाधिकारी यांचेकडून वर्ग होवून व अति.सत्र न्यायाधीश, सत्र आलेल्या खटल्यात पुराव्या अंती न्यायनिर्णय देणे.
२. न्यायदंडाधिकारीयांनी दिलेल्याशिक्षेबाबत व इतर न्यायनिर्णयावरील अपीले, पुर्नविलोकन अर्ज निकालात काढणे.
  ३. दहा लाखापर्यन्तची आर्थिक मूल्य मर्यादा असलेल्या प्रकरणामधील दिवाणी न्यायाधीश क.स्तर व दिवाणी न्यायाधीश व स्तर यांनी दिलेल्या न्यायनिर्णय व हुकूमनाम्याच्या विरूद्धची

अपीलाची प्रकरणे सुनावणीअंती
न्यायनिर्णय देवून निकाली काढणे.

४. गार्डीयन अँड वॉर्डस अँक्टखालील
आणि मोटार अपघात नुकसान
भरपाईच्या दाखल प्रकरणांचा
सुनावणीअंती न्यायनिर्णय करून प्रकरणे
निकाली करणे.

५. भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम, १९८८,
विद्युत अधिनियम, २००३, महाराष्ट्र
ठेवीदारांच्या (वित्तीय संस्थांमधील)
हितसंबंधाचे संरक्षण अधिनियम, १९९९,
एन.डी.पी.एस. अधिनियम, महिलावरील
अत्याचार व अनुसूचित जाती/जमाती
प्रतिबंधक अधिनियम इ.

अधिनियमानुसार दाखल झालेल्या
खटल्यांची "विशेष न्यायाधीश" म्हणून
अधिनियमांतर्गत सुनावणी ऐकून घेवून
न्यायनिर्णय देवून खटले निकाली
काढणे.

६. दखलपात्र व अदखलपात्र गुन्ह्यातील
प्रकरणामध्ये न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी
यांनी न्यायनिर्णय करूननिर्दोष घोषित
करणेत आलेल्या आरोपी विरूध्दची
सरकार पक्षाचे वतीने दाखल करणेत
आलेली अपील चालविणे व त्यामध्ये
सुनावणीअंती न्यायनिर्णय देणे.

३. तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश—१/२ व :
सत्र अति.सत्र न्यायाधीश,

१. न्यायदंडाधिकारी यांचेकडून वर्ग होवून
आलेल्या खटल्यात पुराव्याअंती
न्यायनिर्णय देणे.

२. न्यायदंडाधिकारी यांनी दिलेल्या
शिक्षेबाबत व इतर न्यायनिर्णयाचे
अपीले, पुर्नविलोकन अर्ज इ. प्रकरणे

- निकालात काढणे.
३. दहा लाखापर्यन्तची आर्थिक मूल्य मर्यादा असलेल्या प्रकरणामधील दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर यांनी दिलेल्या न्यायनिर्णय व हुकूमनाम्याच्या विरुद्धची अपीलची प्रकरणे सुनावणीअंती न्यायनिर्णय देवून निकाली काढणे.
  ४. एन.डी.पी.एस. अधिनियम, महिलांवरील अत्याचार व अनुसूचित जाती/जमाती प्रतिबंधक अधिनियमानुसार तसेच गार्डीयन अँड वॉर्ड्स अँक्टखालील आणि मोटार अपघात नुकसान भरपाईच्या दाखल झालेल्या प्रकरणामध्ये सुनावणीअंती न्यायनिर्णय करणे व प्रकरणे निकाली करणे.
  ५. विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई अधिसूचना क्रमांक सीआरसी '१००६/१०६५(१३१) नऊ, दि.५/१/२००७ नुसार भ्रष्टाचार प्रतिबंधक अधिनियम, १९८८ या अधिनियमाखालील प्रकरणे "विशेष न्यायाधीश" म्हणून चालविणे.
  ६. दखलपात्र व अदखलपात्र गुन्ह्यातील प्रकरणामध्ये न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी यांनी न्यायनिर्णय करून निर्दोष घोषित करणेत आलेल्या आरोपीविरुद्धची सरकार पक्षाचे वतीने दाखल करणेत आलेली अपील चालविणे व त्यामध्ये सुनावणीअंती न्यायनिर्णय देणे.

४. दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर :

दिवाणी नियमावली व दिवाणी प्रक्रिया संहिता नुसार व पाच लाखापेक्षा जास्त आर्थिक मूल्य मर्यादा असलेली दिवाणी प्रकरणे तसेच शासनाने दाखल केलेली

किंवा शासनाचे विरोधात दाखल झालेली दिवाणी प्रकरणे कायदेशीर पध्दतीचा अवलंब करून निकाली काढणे.

५. दिवाणी न्यायाधीश, कनिष्ठ स्तर:

दिवाणी नियमावली व दिवाणी प्रक्रिया संहिता नुसार व पाच लाखांपेक्षा कमी आर्थिक मूल्य मर्यादा असलेली दिवाणी प्रकरणे कायदेशीर पध्दतीचा अवलंब करून निकाली काढणे.

६. मुख्य न्यायदंडाधिकारी :

फौजदारी प्रक्रिया संहिताअन्वये गुन्ह्याची दखल घेणे व त्यासंबंधी दाखल करण्यात आलेली फौजदारी प्रकरणे कायदेशीर पध्दतीचा अवलंब करून निकाली काढणे. मुख्य न्यायदंडाधिकारी हा त्याच्या कार्यक्षेत्र काम करणा—या इतर न्यायदंडाधिकारी यांचा प्रमुख असतो.

७. न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी:

१. फौजदारी प्रक्रिया संहिताअन्वये गुन्ह्याची दखल घेणे व त्यासंबंधी दाखल करण्यात आलेली फौजदारी प्रकरणे कायदेशीर पध्दतीचा अवलंब करून निकाली काढणे.
२. बाल गुन्हेगारी कायद्यांतर्गत दाखल होणा—या सर्व प्रकरणात न्यायनिर्णय देणे.

: २० :

कर्मचा—यांची वर्गवारी.

१. द्वितीय श्रेणी : १. प्रबंधक, २. स्वीय सहाय्यक.
२. तृतीय श्रेणी : (१) लघुलेखक, उच्च श्रेणी, (२) लघुलेखक, निम्न श्रेणी, (३)अधीक्षक (४) सहा.अधीक्षक, (५) लघुलेखक—नि—लिपिक, (६) वरीष्ठ लिपिक, (७) कनिष्ठ लिपिक, (८) प्रमुख बेलिफ, (९) बेलिफ, (१०) वाहन चालक.
३. चतुर्थ श्रेणी : (१) झेरॉक्स ऑपरेटर, (२) पुस्तक बंधक, (३)हवालदार/नाईक, (४) शिपाई, (५) हमाल, (६) उदकी, (७)सफाईगार.

कर्मचा—यांची कर्तव्ये.

द्वितीय श्रेणी.

१. प्रबंधक : १. तृतीय श्रेणी व चतुर्थ श्रेणी कर्मचा—यांच्या कामावर नियंत्रण व देखरेख ठेवणे.
२. प्रशासकीय कामात न्यायालयाने पारीत केलेल्या आदेशाची कर्मचा—यांकडून पूर्तता करवून घेणे.
३. न्यायिक कामात न्यायिक अधिका—यांनी पारीत केलेल्या आदेशाची संबंधित न्यायालय व पोलीस स्टेशन अधिका—यांना कामाची पूर्तता करणेबाबत कळविणे.
४. माहितीच्या अधिकाराखाली प्राप्त झालेल्या अर्जाबाबत पूर्तता करणे.
५. दिवाणी नियमावलीच्या परिच्छेद ५९६ नुसार प्रशासकीय कामात प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश यांना मदत करणे.
६. जिल्हा व सत्र न्यायालयाकडे हस्तांतरीत झालेल्या मौल्यवान मुद्देमालाची पडताळणी करणे व त्या संदर्भात सत्र न्यायालयाकडून पारीत झालेल्या आदेशाची अंमलबजावणी करून घेणे.

: २१ :

२. स्वीय सहाय्यक
१. प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश तसेच जिल्हा न्यायाधीश—१ यांनी व कार्यालयीन प्रशासकीय अधिकारी यांनी सांगितलेली सर्व कामे करणे.
  २. सत्र न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणातील साक्षी पुरावे टंकलिखित करणे.
  ३. सत्र न्यायालयातील प्रकरणातील न्यायनिर्णयाचे व इतर आदेशांचे लघुलेखन करून टंकलेखन करणे.

कर्मचा—यांची कर्तव्ये.

तृतीय श्रेणी.

१. लघुलेखक, उच्च श्रेणी.
१. न्यायिक अधिकारी व कार्यालयीन प्रशासकीय अधिकारी यांनी सांगितलेली सर्व कामे करणे.
  २. सत्र न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणातील साक्षी पुरावे टंकलिखित करणे.
  ३. सत्र न्यायालयातील प्रकरणातील न्यायनिर्णयाचे व इतर आदेशांचे लघुलेखन करून टंकलेखन करणे.
२. लघुलेखक, निम्न श्रेणी.
१. न्यायिक अधिकारी व कार्यालयीन प्रशासकीय अधिकारी यांनी सांगितलेली सर्व कामे करणे.
  २. दिवाणी न्यायाधीश, व.स्तर/क.स्तर तसेच मुख्य व प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी यांचे न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणातील साक्षीपुरावे टंकलिखित करणे.
  ३. न्यायालयीन प्रकरणातील न्यायनिर्णयाचे व इतर आदेशांचे लघुलेखन करून टंकलेखन करणे.

३. अधीक्षक : १. वित्त विभाग/न्यायिक विभाग/निरीक्षण विभाग/सांख्यिकी विभागातील कर्मचा—यांच्या कामकाजावर नियंत्रण व देखरेख ठेवणे तसेच सत्र न्यायालयाकडे दाखल होणारी प्रकरणे, सर्व प्रकारची अपीले व पुर्नविलोकन प्रकरणे दाखल करून घेवून ती तपासणीअंती योग्य त्या न्यायिक अधिका—याकडे पुढील आदेशासाठी सादर करणे.
२. जिल्हा न्यायालय व इतर दुय्यम न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणातील दस्तऐवजांची तपासणी करून प्रतिज्ञार्थीचे प्रतिज्ञालेख नोंदविणे.
३. न्यायालयाकडे पक्षकारांनी मागितलेल्या दस्तऐवजांच्या नकला सत्यप्रती म्हणून प्रमाणित करणे.
४. अतिरिक्त जिल्हा व सत्र न्यायालयाकडे हस्तांतरीत झालेल्या सर्वसाधारण मुद्देमालाची पडताळणी करणे व त्या संदर्भात सत्र न्यायालयाकडून पारीत झालेल्या आदेशाची अंमलबजावणी करणे.
५. वित्तीय विभागातील दैनंदिन रोखीच्या व्यवहारावर नियंत्रण ठेवणे.
६. दिवाणी, फौजदारी व मोटार अपघात प्रकरणातील न्यायालयाच्या आदेशानुसार गैरअर्जदार/उत्तरवादी यांना काढलेल्या आदेशिकांवर स्वाक्षरी करणे.
४. सहा. अधीक्षक : १. जिल्हा न्यायालयाच्या अधिनस्त असलेल्या दुय्यम न्यायालयात कार्यरत असणा—या तृतीय श्रेणी व चतुर्थ श्रेणी कर्मचा—यांच्या कामकाजावर नियंत्रण व देखरेख ठेवणे, तसेच संबंधित न्यायालयाकडे नवीन दाखल होणारी

सर्व प्रकारची दिवाणी व फौजदारी प्रकरणे दाखल करून घेवून ती तपासणीअंती योग्य त्या न्यायिक अधिका—यांपुढे आदेशासाठी सादर करणे.

२. अभिलेख विभागावर नियंत्रण ठेवणे व अभिलेख विभागातील पक्षकारांनी मागितलेल्या दस्तऐवजांच्या नकला प्रमाणित करणे.
३. न्यायालयाचे निरीक्षणासंबंधी व आवश्यकतेनुसार संबंधित कार्यालयाशी पत्रव्यवहार करणे.
४. वित्त विभागातील दैनंदिन रोखीचे व्यवहार करणे व रोकडवही लिहिणे.
५. न्यायालयाकडे पक्षकारांनी मागितलेल्या दस्तऐवजांच्या नकला सत्यप्रत म्हणून प्रमाणित करणे.

५. वरीष्ठ लिपिक

१. सर्व प्रकारच्या न्यायालयीन प्रकरणामध्ये साक्ष नोंदविणे, मासिक/ त्रैमासिक/ चौमासिक/ सहामाही/वार्षिक विवरणपत्रे तयार करून जिल्हा न्यायालयास सादर करणे, तसेच प्रलंबित प्रकरणांचे ताळेबंद तयार करणे व निकाली प्रकरणांची नोंद “क” पत्रकात नोंदणे.
२. न्यायालयात दाखल होणारा मुद्देमाल दाखल करून घेवून त्यांची नोंद ठेवणे तसेच निकाली प्रकरणातील मुद्देमालाची निकालपत्रातील आदेशाप्रमाणे विल्हेवाट लावणे.
३. न्यायालयात कार्यरत असणारे अधिकारी व कर्मचारी यांची वेतनपत्रके, प्रवास भत्ता देयके व कार्यालयीन खर्चाची देयके तयार करून कोषागारास सादर करणे व आलेल्या रकमेचा हिशोब

- ठेवणे, तसेच विविध अग्रीम व कर्ज मिळण्याबाबतचे अर्ज मंजूरीकरिता संबंधित कार्यालयाकडे पाठविणे.
४. न्यायालयात कार्यरत असणा—या कर्मचा—यांची सेवापुस्तके/सेवापटातील नोंदी अद्ययावत ठेवणे.
५. सर्वोच्च न्यायालय, उच्च न्यायालय व जिल्हा न्यायालयाकडून आलेल्या रिट, कागदपत्र मागणी रिट व आदेशिकांची अहवालासह पूर्तता करणे.
६. जिल्हा न्यायालय व दुय्यम न्यायालयात ग्रंथालयासाठी प्राप्त झालेल्या पुस्तकांची नोंदवहीत नोंद ठेवणे व ग्रंथालयीन पुस्तके सुस्थितीत ठेवणे.
७. अभिलेख कक्षातील दिवाणी व फौजदारी प्रकरणांचे नियमावलीनुसार नस्तीकरण करणे तसेच निकाली संचिका व इतर अभिलेख, अभिलेख कक्षात जमा करणे, तसेच अभिलेख कक्षातील सर्व अभिलेख सुस्थितीत ठेवणे.
६. कनिष्ठ लिपिक : १. दिवाणी व फौजदारी प्रकरणे हाताळणे व प्रलंबित प्रकरणांची प्रतिदिनी सूची तयार करणे.
२. न्यायालयात दाखल झालेल्या प्रकरणांची संबंधित रजिस्टरमध्ये नोंद घेणे, दिवाणी प्रकरणात निकालाप्रमाणे हुकूमनामे तयार करणे, प्रकरणातील आदेशाप्रमाणे प्रलंबित प्रकरणात आदेशिका तयार करून बजावणीकामी पाठविणे. निकाली निघालेल्या प्रकरणातील दस्तऐवजांचे वर्गीकरण करून अभिलेख (मोस्टर) तयार करून ते अभिलेखागारात जमा करणे. तडजोडीने व काढून घेतलेल्या

: २५ :

निकाली दिवाणी प्रकरणातील मुद्रांक फी परत करण्याचे प्रमाणपत्रे तयार करून संबंधितांना न्यायालयाच्या आदेशाप्रमाणे देणे, तसेच पक्षकारांच्या मागणीप्रमाणे व न्यायालयीन आदेशान्वये प्रलंबित व निकालीप्रकरणातील मूळदस्तऐवज योग्य त्या रजिस्टरमध्ये नोंद घेवून संबंधितांना परत करणे.

३. अपिलीय न्यायालयाकडून आलेल्या आदेशांची नोंद संबंधित रजिस्टरमध्ये घेवून त्यातील आदेशाची पूर्तता करणे व तसा अहवाल अपील न्यायालयास सादर करणे.
४. न्यायालयाकडून जाणा—या व इतर न्यायालयाकडून येणा—या पत्रव्यवहाराची नोंद आवक जावक नोंदवहीत करणे तसेच त्याकामी वापर केलेल्या टपाल तिकीटांचा हिशोब ठेवणे.
५. पक्षकारांनीमागितलेल्या नकला/अपिलीय न्यायालयास आवश्यक असणारे पेपर बुक तयार करणे व ते संबंधितांना वितरीत करणे. नकलेबाबतचे सर्व प्रकारचे लेखे संबंधित रजिस्टरमध्ये नोंदणे.
६. अधीक्षक, सहा.अधीक्षक, वरीष्ठ लिपिक यांना मदतनीस म्हणून काम पहाणे.

७. प्रमुख बेलिफ

- : १. न्यायालयात कार्यरत असलेल्या बेलिफांना कामगिरी देणे व त्यांनी केलेल्या कामावर नियंत्रण ठेवणे.
२. कोषागार व बँकेसंबंधीची सर्व कामे करणे.

: २६ :

८. बेलिफ : १. न्यायालयाने पारीत केलेल्या आदेशिकांचे संबंधितांवर बजावणी करणे.
२. कोषागार व बँकेसंबंधीची सर्व कामे करणे.

बाब क्रमांक ३: पर्यवेक्षण व जबाबदारी ठेवण्याच्या मार्गासह निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेत अनुसरण्यात येणारी कार्यपध्दती.

१. भारतीय संविधानुसार अस्तित्वात आलेले प्रचलित कायदे,
२. मा.सर्वोच्च न्यायालय व मा.उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी पारीत केलेले आदेश व निर्गमित केलेली परिपत्रके.
३. दिवाणी नियमावली व फौजदारी नियमावली.
४. महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम तसेच शासनाने निर्गमित केलेले निर्णय व परिपत्रके.

बाब क्रमांक ४: आपली कामे पार पाडण्यासाठी त्याने निश्चित केलेली प्रमाणके.

१. भारतीय संविधानुसार अस्तित्वात आलेले प्रचलित कायदे,
२. मा.सर्वोच्च न्यायालय व मा.उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी पारीत केलेले आदेश व निर्गमित केलेली परिपत्रके.
३. दिवाणी नियमावली व फौजदारी नियमावली.
४. महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम तसेच शासनाने निर्गमित केलेले निर्णय व परिपत्रके.

बाब क्रमांक ५ : आपली कामे पार पाडण्यासाठी त्याने धारण केलेले किंवा त्याच्या नियंत्रणाधीन असलेले किंवा त्या कर्मचा-यांकडून वापरण्यात येणारे नियम, विनियम, निर्देश, नियमपुस्तिका व अभिलेख.

१. भारतीय संविधानुसार अस्तित्वात आलेले प्रचलित कायदे,
२. मा.सर्वोच्च न्यायालय व मा.उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी पारीत केलेले आदेश व निर्गमित केलेली परिपत्रके.
३. दिवाणी नियमावली व फौजदारी नियमावली.

४. महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम तसेच शासनाने निर्गमित केलेले निर्णय व परिपत्रके.

बाब क्रमांक ६ : त्याने धारण केलेल्या किंवा त्याच्या नियंत्रणाधीन असलेल्या दस्तऐवजांच्या प्रवर्गाचे विवरणपत्र.

१. दिवाणी नियमावली व फौजदारी नियमावली नुसार निश्चित केलेल्या नोंदवहया विहित नमुन्यात या जिल्हयाच्या प्रत्येक न्यायालयात ठेवण्यात येतात.
२. दिवाणी व फौजदारी नियमावलीतील तरतुदीनुसार न्यायनिर्णयांच्या व इतर दस्तऐवजांच्या प्रमाणित नकला संबंधित पक्षकारांना पुरविल्या जातात.

बाब क्रमांक ७ : आपली धोरणे तयार करण्याच्या किंवा त्याची अंमलबजावणी करण्याच्या संबंधात जनतेतील कोणत्या व्यक्तीशी विचार विनिमय करण्यासाठी किंवा त्यांना प्रतिनिधित्व करण्यासाठी अस्तित्वात असलेल्या कोणत्याही व्यवस्थेचा तपशिल.

: ही बाब जिल्हा न्यायालयास लागू होत नाही.

बाब क्रमांक ८ : मंडळाचे, परिषदांचे, समित्यांचे आणि त्यांचा भाग बनलेल्या किंवा त्यांना सल्ला देण्याच्या प्रयोजनार्थ असलेल्या दोन किंवा अधिक व्यक्तींच्या मिळून बनलेल्या इतर संस्थांचे आणि अशी मंडळे, परिषदा, समित्या व इतर संस्था, जनतेसाठी खुल्या आहेत किंवा कसे किंवा अशा बैठकांची कार्यवृत्ते जनतेस मिळण्यायोग्य आहेत किंवा कसे यासंबंधीचे विवरणपत्र.

: दोन किंवा अधिक व्यक्ती मिळून संस्था, मंडळे, परिषदा व समित्या जिल्हा न्यायालय स्थापन करीत नाही, म्हणून बाब क्रमांक ८ ची माहिती निरंक.

: २८ :

बाब क्रमांक ९ : अधिका-यांची व कर्मचा-यांची निर्देशिका.

अ.नं.	संवर्ग	एकूण पद संख्या
१	प्रथम श्रेणी अधिकारी	६३
२	द्वितीय श्रेणी अधिकारी	०३
३	तृतीय श्रेणी कर्मचारी	६१४
४	चतुर्थ श्रेणी कर्मचारी	१९३
	एकूण पद संख्या :-	८७३

मा.उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी दिलेल्या निर्देशानुसार कांही नवीन कनिष्ठ स्तर न्यायालयांची निर्मिती अथवा त्यामध्ये घट वेळोवेळी होत असते, शिवाय न्यायिक अधिका-यांची बदली, बढती यामुळेही न्यायालयांच्या संख्येत चढउतार होत असतात.

बाब क्रमांक १० : विनियमामध्ये तरतूद केलेल्या भरपाईच्या तरतूदींसह त्याच्या प्रत्येक अधिका-यास व कर्मचा-यास मिळणारे मासिक पारिश्रमिक.

अ.नं.	संवर्ग	वेतनश्रेणी
	वर्ग-१	
१	प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश	रू ५१५५०-६३०७०
२	जिल्हा न्यायाधीश-१ व अति.सत्र न्यायाधीश	रू ५१५५०-६३०७०
३	तदर्थ जिल्हा न्यायाधीश व अति.सत्र न्यायाधीश	रू ५१५५०-६३०७०
४	दिवाणी न्यायाधीश, वरीष्ठ स्तर/मुख्य न्यायदंडाधिकारी	रू ३९५३०-५४०१०
५	दिवाणी न्यायाधीश, क.स्तर व न्यायदंडाधिकारी, प्र.श्रे.	रू २७७००-४४७७०
	वर्ग-२	

अ.नं.	संवर्ग	वेतनश्रेणी
६	प्रबंधक, जिल्हा व सत्र न्यायालय	रु ९३००-३४८०० ग्रेड पे ५४००
७	जिल्हा न्यायाधीशांचे स्वयं सहाय्यक	रु ९३००-३४८०० ग्रेड पे ४८००
	वर्ग-३	
८	अधीक्षक	रु ९३००-३४८०० ग्रेड पे ४६००
९	सहा. अधीक्षक	रु ९३००-३४८०० ग्रेड पे ४४००
१०	लघुलेखक उच्च श्रेणी	रु ९३००-३४८०० ग्रेड पे ४४००
११	लघुलेखक निम्न श्रेणी	रु ९३००-३४८०० ग्रेड पे ४३००
१२	लघुलेखक-नि-लिपिक	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे २४००
१३	वरीष्ठ लिपिक	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे २४००
१४	कनिष्ठ लिपिक	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे १९००
१५	प्रमुख बेलिफ	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे २४००
१६	बेलिफ	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे १९००
१७	वाहन चालक	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे १९००
	वर्ग-४	
१८	पुस्तक बंधक	रु ५२००-२०२०० ग्रेड पे १८००
१९	झेरॉक्स ऑपरेटर	रु ४४४०-७४४० ग्रेड पे १६००

अ.नं.	संवर्ग	वेतनश्रेणी
२०	हवालदार/नाईक	रू ४४४०-७४४० ग्रेड पे १६५०/१६००
२१	शिपाई/हमाल/उदकी/सफाईगार	रू ४४४०-७४४० ग्रेड पे १३००

बाब क्रमांक ११ : सर्व आराखड्यांच्या प्रस्तावित खर्चाच्या व केलेल्या संवितरणावरील अहवालांच्या तपशिलासह त्याच्या प्रत्येक एजन्सीना नियतवाटप केलेली अर्थसंकल्पीय तरतूद.

: सोलापूर येथील जिल्हा न्यायालय या सार्वजनिक प्राधिकरणासाठी १ एप्रिल, २०१२ ते ३१ मार्च, २०१३ या कालावधीसाठी मंजूर झालेल्या व खर्च झालेल्या रकमेचा तपशिल.

अ. क्र.	अंदाजपत्रकीय शीर्ष	मंजूर रक्कम	वापर माहे मार्च २०१३ पर्यन्त
१	१०५(०२) (०१) जिल्हा व सत्र न्यायाधीश.		
	१. वेतन	२३१२३६०००	२४६४८१५३०
	२. मजूरी	३६०००	४९०५
	३. अतिकालीन भत्ता	४०७०००	३९७८०९
	४. लाईट बिल, टेलीफोन व पाणी बिल	४१२८०००	४०००००८
	५. कंत्राटी सेवा	३४००००	६९२९९
	६. प्रवास खर्च	२२९५०००	२२६९७२८
	७. कार्यालयीन खर्च	७३२००००	६९०१३९२
	८. भाडेपट्टी व कर	१११००००	१०५७०८८
	९. प्रकाशने	१०००	०
	१०. संगणकावरील खर्च	७१०००	५८९५०

अ. क्र.	अंदाजपत्रकीय शीर्ष	मंजूर रक्कम	वापर माहे मार्च २०१३ पर्यन्त
	११. व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	८५०००	३९४९८
	१२. सहाय्यक अनुदान	१५०००	१५०००
	एकूण रूपये :-	२४७०४४०००	२६१२९५२०७
२	११४(००)(०२) मुफसील अधिकारी		
	१. वेतन	२६७२०००	३१४८०३८
	एकूण रूपये :-	२६७२०००	३१४८०३८
	१०२(ix) उच्च न्यायालय (जलदगती न्यायालयांसाठी विशेष अनुदान)		
	१. (०१) वेतन	१२७३४५००	१२५१९४५८
	२. (१३) कार्यालयीन खर्च	४९००००	४६०७७८
	३. (०६) दुरध्वनी, वीज व पाणी	१६००००	१३५८९५
	४. (११) प्रवास खर्च	२५००००	२३९६८९
	५. (१४) भाडेपट्टी व कर	२५००००	९४७०४
	एकूण रूपये :-	१३८८४५००	१३४५०५२४
४	१०८ (००)(०१) फौजदारी न्यायालये		
	१. वेतन	१४०१००००	११८२६१८४
	२. मजूरी	४०००	३८३५
	३. अतिकालीन भत्ता	२०००	१५००
	३. प्रवास खर्च	७६०००	७५०३९
	४. लाईट बिल, टेलीफोन व पाणी बिल	६१०००	५९९९७
	५. कार्यालयीन खर्च	१४७०००	१०८९३३
	६. भाडेपट्टी व कर	१९०००	०

७.व्यावसायिक व विशेष सेवाबद्दल प्रदाने	२०००	०
८. (१७) संगणकावरील खर्च	५०००	४७५०
एकूण रूपये :-	१४३२६०००	१२०८०२३८

बाब क्रमांक १२ : वाटप केलेल्या रकमा व अशा कार्यक्रमांच्या लाभार्थींच्या तपशिलासह अर्थसहाय्यित कार्यक्रमांची अंमलबजावणी करण्याची रित.

: जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर मार्फत कोणत्याही लाभार्थींना अर्थसहाय्य मंजूर केले जात नाही म्हणून बाब क्रमांक १२ ची माहिती निरंक आहे.

बाब क्रमांक १३ : त्याने दिलेल्या सवलती, परवाने किंवा प्राधिकारपत्रे मिळणा-यांचा तपशिल.

: जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर कडून दिवाणी मार्गदर्शिका चॅप्टर ३२, परिच्छेद ६३४ नुसार खाली नमूद केल्याप्रमाणे सोलापूर येथील स्थानिक व तालुका स्तरावरील न्यायालयामध्ये वकीलांचे कारकून म्हणून काम करणेचे परवाने संबंधित अर्जदारांना आजअखेर दिलेले आहेत.

सोलापूर	:	९७
पंढरपूर	:	२९
माळशिरस	:	६५
बार्शी	:	४३
मंगळवेढा	:	२७
मोहोळ	:	१६
माढा	:	२१
सांगोला	:	११
अक्कलकोट	:	०४
करमाळा	:	०७

: ३३ :

जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर कडून दिवाणी मार्गदर्शिका चॅप्टर ३२, परिच्छेद ६३५ नुसार खाली नमूद केलयाप्रमाणे सोलापूर येथील स्थानिक व तालुका स्तरावरील न्यायालयाचे आवारात टंकलेखनाचे काम करणेचे परवाने संबंधित अर्जदारांना आजअखेर दिलेले आहेत.

सोलापूर	:	०६
पंढरपूर	:	०३
माळशिरस	:	०३
बार्शी	:	०२
मंगळवेढा	:	०१
मोहोळ	:	—
माढा	:	—
सांगोला	:	०३
अक्कलकोट	:	—
करमाळा	:	—

जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर कडून दिवाणी मार्गदर्शिका चॅप्टर ३१, परिच्छेद ६२६ नुसार खाली नमूद केलयाप्रमाणे सोलापूर येथील स्थानिक व तालुका स्तरावरील न्यायालयामध्ये पिटीशन रायटर म्हणून काम करणेचे परवाने संबंधित अर्जदारांना आजअखेर दिलेले आहेत.

सोलापूर	:	०६
पंढरपूर	:	०१
माळशिरस	:	०३
बार्शी	:	०३
मंगळवेढा	:	०२
मोहोळ	:	०२
माढा	:	०२
सांगोला	:	०१
अक्कलकोट	:	०२
करमाळा	:	—

दिवाणी न्यायालय, व.स्तर, सोलापूर या न्यायालयीन इमारतीचे आवारात एका व्यक्तीस न्यायालयीन मुद्रांकाची विक्री करणेचा परवाना देणेत आलेला आहे

बाब क्रमांक १४:

इलेक्ट्रॉनिक स्वरूपात विनिर्दिष्ट केलेली त्याच्याकडे उपलब्ध असलेल्या किंवा त्याने धारण केलेल्या माहितीबाबतचा तपशिल

जिल्हा न्यायालय, सोलापूर अंतर्गत मुख्यालयी असलेली सर्व न्यायालये व जिल्हयातील ९ तालुका न्यायालयांचे सी.आय.एस. (CASE INFORMATION SYSTEM Ver-IV) या संगणकीकृत न्यायालयीनकामकाज प्रणालीमध्ये संपूर्ण माहितीचे संगणकीकरण माहे ऑक्टोबर २००५ मध्ये पूर्ण झालेले असून सद्यःस्थितीत सर्व न्यायालयामधील प्रकरणांचे दैनंदिन फलक काढणे, प्रलंबित प्रकरणांच्या याद्या करणे व नक्कल विभागाशी संबंधित कामे, साक्षीपुरावा नोंदविणे, न्यायनिर्णय तसेच पक्षकार व वकील मंडळींना माहिती पुरविणे आदी महत्त्वाची कामे संगणकावर केली जातात. सद्य स्थितीत जिल्हा स्तरावरील न्यायालयांना व तालुका स्तरावरील सर्व न्यायालयांना संगणक पुरविण्यात आलेले आहेत.

जिल्हा न्यायालय संगणक व्यवस्थापन :-

मा.उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार सी.आय.एस.या संगणक प्रणालीच्या यथोचित अंमलबजावणीकरिता जिल्हास्तरावर व तालुका स्तरावर खाली दर्शविल्याप्रमाणे पदे निर्माण करण्यात आलेली आहेत.

जिल्हा स्तरावर	:	१. जिल्हा संगणक व्यवस्थापक, २. सह जिल्हा संगणक व्यवस्थापक,
तालुका स्तरावर	:	१. तालुका संगणक व्यवस्थापक, २. सह तालुका संगणक व्यवस्थापक.

सर्व्हर रूम :-

जिल्हा न्यायालय, सोलापूर येथील सर्व्हर रूममध्ये एक वैयक्तिक संगणक असून त्याचा वापर ई-मेल साठी केला जातो तसेच देयक विभागासाठी एक पी.सी. असून त्याचा वापर

बी.डी.एस.व मासिक वेतन देयके (सेवार्थप्रणालीतून) काढण्यासाठी केला जातो. जिल्हा न्यायालयाच्या इमारतीमध्ये ई-कोर्ट अंतर्गत नवीन सर्व्हर रूम तयार करण्यात आली आहे. त्याकरीता अत्याधुनिक रॅक सर्व्हर पुरविण्यात आले असून सदर रॅक सर्व्हर मध्ये तिन लिनक्स सर्व्हर प्रस्थापीत करण्यात आले आहेत. त्यातील एक सर्व्हर हा सीआयएस-४ मराठी एनेबल्ड ॲप्लीकेशन साठी तर दुसरा हा ओपन ऑफीस साठी वापरण्यात येतो व तिसरा सर्व्हर हा संरक्षणार्थ प्रतिकृती सर्व्हर म्हणून उपयोगात आणला आहे. सीआयएस - ४ सॉफ्टवेअरमुळे माहिती ही मराठीत भरणे शक्य झालेले आहे. न्यायालयातील दैनंदिन कामकाजाची माहिती ही इंग्रजी व मराठीमध्ये रोजचे रोज भरली जात असते. तसेच इंग्रजी बॅकलॉग एन्ट्रीजचे मराठीमध्ये माहिती भरण्याचे काम सुध्दा पूर्ण झालेले आहे. रॅक सर्व्हर व्यतिरीक्त सर्व्हर रूममध्ये डेटा सर्व्हर प्रस्थापीत करण्यात आला असून सदर डेटा सर्व्हर हा वॅनद्वारे एनआयसी पुणे यांना जोडला आहे. सदर डेटा सर्व्हरवर तालुक्यातील सीआयएस बॅकअप डेटा हा जतन केला जातो व या डेटा सर्व्हरवरून तालुक्यातील व जिल्यातील सीआयएस प्रणालीतील माहिती ही (www.court.mah.nic.in) या डोमेन कडे दररोज अपलोड केली जाते.

दैनंदिन कामकाज :-

सर्व्हर रूममध्ये असलेल्या डेटा सर्व्हरवरून तालुक्यातील व जिल्यातील बॅकअपडेटा हा (www.court.mah.nic.in) या डोमेनकडे दररोज अपलोड केला जातो. रॅक सर्व्हर मधील सीआयएस प्रणालीचा दररोज बॅकअप घेवून तो प्रतिकृती सर्व्हरवर पुनःस्थापित केला जातो. मुख्य सर्व्हर बंद पडल्यास प्रतिकृती सर्व्हर ताबडतोब वापरात आणता यावा याकरिताही काळजी घेतली जाते.

सर्व्हर रूममध्ये असलेल्या वैयक्तिक संगणकाद्वारे ई-मेल घेणे व पाठविणे, न्यायालयीन कामकाजासंबंधी पत्रव्यवहार आदि कामे केली जातात. जिल्हा न्यायालयांतर्गत जिल्हयातील सर्व न्यायालयामधील संगणकासंबंधीच्या दैनंदिन अडीअडचणी प्राथमिक स्तरावर सोडविल्या जावून प्रसंगी दूरध्वनीद्वारे एच. सी.एल. पुणे येथे तक्रार नोंदवून त्याची नोंद नोंदवहीत घेतली जाते व सदरहू अडचण दूर होईपावेतो तीचा पाठपुरावा केला जातो.

ई-सुविधा :-

जिल्हा न्यायालयामध्ये न्यायालयीन कामकाजाबाबत सर्व सुविधा एकाच कक्षामध्ये उपलब्ध व्हाव्यात या उद्देशाने जिल्हा न्यायालय, दिवाणी न्यायालय, व.स्तर व मुख्य न्यायदंडाधिकारी या सर्वांचे एकत्रित ई-सुविधा केंद्राची उभारणी करण्यात आली आहे. जिल्हा व सत्र न्यायालयाच्या मुख्य इमारतीत पहिल्या मजल्यावर ई-सुविधा केंद्राची स्थापना करण्यात आलेली आहे.

उपरोक्त नमूद विभागाप्रमाणे प्रकरणे दाखल करून घेणे, त्यांची नोंदवहीत नोंद करणे ही सुविधा पुरविली जाते. ई-सुविधा केंद्रामध्ये मुख्यालयाच्या ठिकाणी असलेल्या न्यायालयामध्ये दाखल होणारी सर्व प्रकरणे स्विकारली जातात, तसेच न्यायालयामध्ये भरणा करावयाच्या सर्व रकमासुध्दा ई-सुविधा केंद्रातच स्विकारल्या जातील.

तसेच जिल्हा न्यायालय व त्या अंतर्गत असलेल्या तालुका न्यायालयांचे न्यायनिवाडे देखील संगणक प्रणालीमध्ये भरले जावून ते कोठूनही इंटरनेटवर पक्षकार, वकील किंवा संबंधितास <http://Court.mah.nic.in> या संकेत स्थळावर पहाता येवू शकतात. यासंकेतस्थळावर न्यायालयाचे दैनंदिन फलक, नावावरून प्रकरण क्रमांक, पोलीस स्टेशनवरून प्रकरण क्रमांक सुध्दा पहाता येवू शकतात. तसेच जिल्हा व तालुका न्यायालयांतर्गत ज्या प्रकरणांचा

न्यायनिवाडा झालेला आहे अशा प्रकरणांचा न्यायनिवाडा सुध्दा संगणक प्रणालीच्या पी.डी.एफ. या संगणकीय कार्यक्रमाद्वारे पहाता येवू शकतात. संकेतस्थळावर प्रकरण क्रमांकानुसार जर प्रकरणांची माहिती, न्यायनिवाडा तसेच इतर माहिती घ्यावयाची असल्यास त्यासाठी सात अंकी प्रकरण क्रमांक नमूद करावा लागतो व वर्ष नमूद करावे लागते. जिल्हा न्यायालयांतर्गत देण्यात आलेले संकेतांक पुढीलप्रमाणे आहेत.

जिल्हा व सत्र न्यायालय	:	०१
दिवाणी न्यायालय, वरीष्ठ स्तर	:	०२
मुख्य न्यायदंडाधिकारी न्यायालय	:	०३
अपर जिल्हा व सत्र न्यायालय, पंढरपूर	:	०५
दिवाणी न्यायालय, वरीष्ठ स्तर, पंढरपूर,	:	०६
सह दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, पंढरपूर	:	०७
न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी न्यायालय, पंढरपूर	:	०८
अपर जिल्हा व सत्र न्यायालय, माळशिरस	:	०९
दिवाणी न्यायालय, व.स्तर, माळशिरस	:	१०
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, माळशिरस	:	११
दिवाणी न्यायालय, व.स्तर, बार्शी,	:	१२
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, बार्शी	:	१३
न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी न्यायालय, बार्शी	:	१४
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, अक्कलकोट	:	१५
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, करमाळा	:	१६
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, माढा	:	१७
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, मंगळवेढा	:	१८
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, मोहोळ	:	१९
दिवाणी न्यायालय, क.स्तर, सांगोला	:	२०

व्हीडीओ कॉन्फरन्सींग युनिट

:मा.उच्च न्यायालयाने सोलापूर जिल्हा न्यायालयाच्या ठिकाणी एक व्हीडीओ कॉन्फरन्सींग युनिट पुरविलेले आहे. तसेच जिल्हा कारागृह, सोलापूर येथे देखील शासनाने एक व्हीडीओ कॉन्फरन्सींग युनिट पुरविलेले आहे त्यामुळे माहे मार्च २०११ पासून कारागृहामधील कैद्यांचे रिमांडचे काम हे न्यायाधीशांमार्फत व्हीडीओ कॉन्फरन्सींगद्वारे घेतले जाते तसेच न्यायाधीशांना कारागृहामधील आरोपींची जबानी ही याद्वारे घेता येवू शकते.

बाब क्रमांक १५

जर सार्वजनिक वापरासाठी चालविण्यात येत असतील तर ग्रंथालये किंवा वाचनालयांच्या वेळांसह, माहिती मिळविण्यासाठी नागरीकांना उपलब्ध असलेल्या सुविधांचा तपशिल.

जिल्हा न्यायालय सोलापूर सार्वजनिकरित्या ग्रंथालय किंवा वाचनालय चालवित नाही, म्हणून याबाबतची माहिती निरंक आहे.

बाब क्रमांक १६

सार्वजनिक माहिती अधिका-यांची नावे, पदनामे व इतर तपशिल.

१. श्री मो.भि.शेळवणे,
प्रबंधक तथा जन माहिती अधिकारी,
जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर.

२. श्री. एस.डी. अग्रवाल,
जिल्हा व सत्र न्यायाधीश-१ तथा अपिलीय अधिकारी,
सोलापूर.

बाब क्रमांक १७

विहित करण्यात येईल अशी अन्य माहिती प्रकाशित करित आणि त्यानंतर ही प्रकाशने प्रत्येक वर्षी अद्ययावत करील.

जिल्हा व सत्र न्यायालय, सोलापूर कडून इतर माहिती प्रकाशित केली जात नाही. विहित माहिती प्रकाशित करण्याचे व ती अद्ययावत ठेवण्याची तरतूद केली आहे.

दिनांक : /०७/२०१३

(सु.मा.कोल्हे)
प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश,
सोलापूर.